

Георги Карасимеонов (Ред.)

БАРОМЕТЪР

Политическите партии в България

Година 15, брой 4, Октомври-декември 2015

- Местните избори затвърдиха доминацията на ГЕРБ и показаха стабилността на управлението. Заявките на опозицията и най-вече на ДПС, че изборите ще покажат необходимостта от промяна на управленската формула, не се оправдаха. Въпреки това основното предизвикателство пред правителството остава - дали ще съумее да реализира реформите, които е обещало на избирателите.
- ГЕРБ е големият победител в изборите. Партията утвърди своята водеща роля не само на национално, но и на регионално ниво. Засилването на присъствието на ГЕРБ в местната власт още повече консолидира вътрешно партията. Следващите избори, които ще бъдат приоритетни за ГЕРБ, са президентските избори през следващата година.
- Патриотичен фронт отидоха разединени на тези местни избори. Двете основни партии в коалицията – НФСБ на Валери Симеонов и ВМРО на Красимир Каракачанов се явиха самостоятелно на повечето места в страната. Това е една от причините за по-слабите резултати в сравнение с изборите миналата година.
- БСП загуби тежко и тези избори. Пред партията стоят множество предизвикателства във вътрешен план, като все още не могат да се забележат реални стъпки и идеи за излизане от дълбоката криза, в която социалистите се намират. Конгресът на партията, който ще се проведе през следващата година, по всичко личи, че ще бъде ключов за нейното бъдеще.

**FRIEDRICH
EBERT**
STIFTUNG

Фондация Фридрих Еберт
Бюро България
Анализи

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Политическата ситуация.....	2
2. Състояние и развитие на основните политически партии.....	4
2.1. Тенденции в парламентарно представените партии, подкрепящи правителството.....	4
2.1.1. ГЕРБ.....	4
2.1.2. Реформаторски блок.....	5
2.1.3. Патриотичен фронт.....	6
2.1.4. АБВ.....	7
2.2. Тенденции в парламентарната опозиция	7
2.2.1. БСП-лява България.....	7
2.2.2. ДПС.....	9
2.2.3. БДЦ.....	10
2.2.4. Атака.....	10
3. Основни изводи и прогнози.....	12

1. Политическата ситуация

Политическата ситуация през изминалото тримесечие мина под знака на проведените на 25 октомври местни избори и национален референдум за въвеждане на електронно дистанционно гласуване. Местните избори бяха спечелени убедително от ГЕРБ. Резултатите показаха, че няма съществена промяна в баланса на силите между основните политически партии. На изборите парламентарно представените партии в страната като цяло запазиха своите електорални позиции от парламентарните избори през миналата година. По този начин партийната система в страната запази своя досегашен характер. Данните от екзит-пола на Алфа рисърч показват следната картина: ГЕРБ – 34%, БСП – 17,2%, ДПС – 14,6%, РБ – 9%, АБВ – 4,3%, Атака – 3,1%, НФСБ – 2,7%, ВМРО – 2,5%.

Местните избори бяха съпътствани от сериозни изборни неуредици при предаване на протоколите от секционните избирателни комисии в Общинската избирателна комисия в София. Този процес бе организиран в зала Арена Армеец, но бе изключително затруднен, тъй като приемането на протоколите се извършваше от 19 членове на ОИК-София, съгласно разпоредбите на изборния кодекс. Близко две денонощия членовете на ОИК стояха затворени в залата, което доведе до политическо напрежение, критики към работата на ЦИК и нападки между различни институции отговорни за изборния процес.

Стигна се до оставка на председателята на ОИК-София. От ГЕРБ обвиниха за проблемите изборния кодекс и промените заложили в предишния парламент, когато управляващи бяха БСП и ДПС.

Конкретни нападки бяха отправени към Мая Манолова, която бе в основата на изработването на този нов изборен кодекс. От БСП отхвърлиха обвиненията и заявиха, че сегашните управляващи са могли да направят изменения в кодекса.

Проблемите всъщност бяха свързани с това, че в столицата се гласуваше с четири различни бюлетини – за кмет на община, за общински съветници, за районни кметове и за референдум. Освен това в листите за общински съветници избирателите можеха да гласуват с преференция. Това създаде трудности при броенето на бюлетините и се стигна до множество сгрешени протоколи – не само в София, но и в цялата страна.

Отчетен бе рекорден брой невалидни бюлетини за листите за общински съветници – над 400 000, което е около 15% от общия брой на подадените бюлетини. Много партии и кандидати сигнализираха за неотчетени преференции, а грешки имаше в 80% от протоколите. Това накара различни формации и участници в изборите да отправят обвинения за налични манипулации, за което бяха обвинени управляващите от ГЕРБ. Стигна се до рекорден брой жалби за касиране на конкретни избори в различни населени места, вкл. в София и Пловдив.

На референдума гласуваха около 40% от избирателите, като за въвеждането на електронното дистанционно гласуване бяха близо 70% от гласувалите, а против – 25%. Условието за валидност на референдума, за да бъде той задължителен е на него да участват толкова, колкото са гласували на последните парламентарни избори, но това се оказа очаквано твърде висок праг. Така крайното решение дали да се въведе гласуване по Интернет, ще бъде на

парламента, който по закон трябва да се произнесе в рамките на три месеца. Президентът Плевнелиев, който иницира референдума, изрази задоволство от неговите резултати и призовава партиите в Народното събрание да постъпят отговорно и да се вслушат в гласа на гражданите.

В началото на ноември служители в системата на МВР проведоха неколкодневни, безпрецедентни до този момент протести в цялата страна. Те започнаха, след като синдикатът на служителите в системата на МВР възрази на внесените в Министерски съвет от финансовия министър Владислав Горанов законови промени, с които се оръзват привилегиите на полицаи, военни и служители в сектор „Сигурност“. Промените бяха записани в преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавния бюджет за 2016 г. Вместо досегашните 20 заплати при пенсиониране полицаите трябваше да получават не повече от 10. Освен това се намаляваха отпуските им от 30 на 20 дни. Служителите, които не са униформени полицаи вече нямаше да получават 2% добавка за прослужено време към заплатата и нямаше да могат да пътуват безплатно в градския транспорт.

Служителите в системата на МВР проведоха протести с блокиране на възлови кръстовища в центъра на София и в други градове на страната. Премиерът Борисов реагира остро на протестите на полицаите, като заяви, че компромисното решение, което правителството ще предложи, е промените да важат за служителите, които оттук нататък ще започват работа в системата. Полицейските синдикати обаче не се съгласиха на този вариант и продължиха с протестите. Така се стигна до пълно оттегляне

на готвените промени от правителството и до прекратяване на протестите.

Тези събития предизвикаха оживени дискусии в публичното пространство. Някои анализатори окачествиха действията на полицаите с крайното определение - „опит за държавен преврат“, други заявиха, че напрежението в сектора е трупано с години и проблемите са много по-дълбоки и са свързани с липсата на цялостна визия за реформи. Опозиционните партии, БСП и ДПС, определиха протеста на полицаите като справедлив и логичен. Същото сториха и подкрепящите правителството представители на Патриотичен фронт.

Бюджетът за 2016 г. предвижда да бъде поет нов дълг в размер до 5,3 млрд. лв. От тях до 3,9 млрд. лв. могат да бъдат взети по линия на споразумението за дилърство с четири банки, което беше сключено миналата година. Финансовото министерство посочи, че парите ще бъдат необходими за рефинансиране на стари задължения и за финансиране на бюджетния дефицит. Таванът на държавният дълг обаче не трябва да превишава 26,6 млрд. лв., което е 30,1% от очаквания за 2016 г. БВП.

Според проектобюджета и 3-годишната прогноза на Министерството на финансите, икономиката на България ще нарасне с 2,1% догодина и брутният вътрешен продукт ще достигне 88,28 млрд. лв. Бюджетът предвижда дефицит от 1,8 млрд. лв. за следващата година. В него е заложено още, че минималната заплата догодина ще е 420 лв., а помощта за втората година от майчинството - 340 лв.

Въпреки направеното от премиера Борисов заявление, че има рекордна събираемост от акцизи и мита през цялата календара година и че приходите

в бюджета надвишават разходите, след изборите правителството обяви намерението си да актуализира бюджета за 2015 г. Това предизвика критични реакции от страна на опозицията.

По време на обсъждането на бюджета в пленарната зала на Народното събрание министърът на финансите Владислав Горанов описа бюджета с три думи - стабилност, реалистичност и резултати, като заяви, че правителството работи за завръщането на нормалността в страната. Той заяви, че с някои неотложни реформи се закъснява като с това обясни наложилата се актуализация на тазгодишния бюджет с нови разходи за 387,8 млн. лв. По думите му актуализацията е неизбежна заради края на оперативните програми за периода 2007 - 2013, както и заради невъзможността за рязко свиване на персонала в някои сектори и необходимостта от извънредни разходи за обезщетения.

Като основна цел Горанов очерта намаляването на бюджетния дефицит и разсея опасенията, че държавният дълг расте непропорционално. Той посочи още, че основни инвестиционни приоритети в бюджета за догодина ще бъдат образованието и инфраструктурата, както и сферата на отбраната и сигурността, където държавата има международни ангажименти.

От БСП обвиниха правителството, че в бюджета няма приоритети, а само влизане в дългова спирала. Сходна теза изразиха и от ДПС.

На 19 ноември бюджетът беше гласуван на първо четене като бе подкрепен от ГЕРБ, Реформаторския Блок, Патриотичния фронт, АБВ и БДЦ. Среду него гласуваха народните представители на БСП, ДПС и Атака.

Терористичните атаки в Париж отново изведоха на дневен ред темата за бежанците и войната в Сирия. Министърът на външните работи Даниел Митов заяви, че страната ни не може да поема повече бежанци, дори и ЕС да настоява за това. Премиерът Борисов заяви, че България се солидаризира с Франция и с усилията на международната общност за разрешаване на конфликта в Сирия, като категорично посочи, че страната ни няма да участва в сухопътна операция, ако е необходимо можем да помогнем логистично и с разузнавателни данни.

2. Състояние и развитие на основните политически партии

2.1. Тенденции в парламентарно представените партии, подкрепящи правителството

2.1.1. ГЕРБ

ГЕРБ спечелиха убедително местните избори и се утвърдиха като доминираща политическа сила в страната. Още на първи тур ГЕРБ спечели кметските избори в редица областни градове на страната, като в някои от тях победата беше безапелационна. Така например в Бургас досегашният кмет Димитър Николов, който е и зам.-председател на партията, спечели с 84%; в Стара Загора досегашният кмет Живко Тодоров победи с убедителните 79%; във Варна кмета Иван Портних спечели с 62%; в Благоевград кмет за втори мандат ще бъде Атанас Камбитов с 58% от гласувалите. В София очаквано досегашният кмет Йорданка Фандъкова спечели още на първи тур с 60% от подадените гласове. ГЕРБ спечели на първи тур изборите за кмет в Русе, Смолян, Велико Търново, Габрово и Ямбол.

От големите градове на страната в Пловдив се стигна до балотаж, който бе спечелен с малка разлика от досегашния кмет от ГЕРБ Иван Тотев. ГЕРБ спечели всички останалите балотажи в областните градове на страната, с изключение на Плевен и Добрич, където победиха представителите на Реформаторския блок.

В общинските съвети в областните градове на страната ГЕРБ получи най-много гласове, което затвърди позициите на партията в местната власт. Председателят на предизборния щаб на ГЕРБ Цветан Цветанов отчете, че от общо 5181 общински съветници в страната, 1727, или една трета, са от ГЕРБ. Той заяви, че целта на ГЕРБ преди изборите е била да има 100 кметове, а в момента те са много повече - 129, като допълни, че ГЕРБ увеличава присъствието си в 22 областни центъра.

На пресконференция след изборите премиерът Бойко Борисов заяви, че резултатите от местните избори са показали, че с „ГЕРБ никой не може да се мери“. Този успех по думите му се дължи на огромната работа, която са свършили представителите на ГЕРБ през изминалите години – изградените магистрала, пътища, спортни зали, детски градини и пр.

На пресконференцията след изборите Борисов бе попитан за участието на партията в президентските избори догодина. Той не посочи конкретно име, но заяви, че кандидатът на ГЕРБ има най-голям шанс да спечели. Борисов каза, че е още много рано да се говори по тази тема.

Борисов отхвърли обвиненията на БСП, че изборите са били нечестни и манипулирани. По думите му на някои места в страната партията е спечелила

толкова убедително, че не може да става и дума за съмнения за нечестен вот. По отношение на неуредиците в зала Арена Армеец Борисов заяви, че е необходима промяна в изборния кодекс, за да не се случват в бъдеще подобни събития.

Победата на ГЕРБ на местните избори затвърждава стабилността на управлението и показва, че на този етап то няма алтернатива. Оттук нататък приоритет за партията ще бъде осъществяването на реформи в редица сектори, въпреки съпротивата на редица социални групи, доказателство за което бе отстъплението на правителството при полицейските протести.

Във вътрешнопартиен план ГЕРБ ще насочи своите усилия към спечелване на президентските избори, които ще се проведат през есента на следващата година.

2.1.2. Реформаторски блок

Реформаторският блок спечели балотажите за кмет в Плевен и Добрич. По този начин, наред с ГЕРБ и ДПС, РБ ще има свои градоначалници в областни градове на страната. Подкрепеният от РБ досегашен кмет Златко Живков спечели още на първия тур изборите в Монтана. В Кюстендил Петър Паунов ще бъде кмет за трети пореден мандат. Той бе подкрепен, както от реформаторите, така и от ГЕРБ.

В София очаквано Вили Лилков се нареди втори след победителят - Йорданка Фандъкова, като предварителните заявки на РБ, че ще стигне до балотаж не се оправдаха. Реформаторите спечелиха обаче няколко от районните кметства в столицата, където традиционно ДСБ и СДС имат силни позиции.

Резултатите на РБ на местните избо-

ри като цяло показаха, че Блока затвърждава електоралните си позиции, въпреки вътрешно-коалиционните противоречия.

Лидерите на основните партии в РБ оцениха високо изборните си резултати. Лидерът на СДС Божидар Лукарски, който е и министър на икономиката в настоящото правителство, заяви, че неговата партия се е представила отлично на изборите. Оттук нататък, според Лукарски, РБ трябва да насочи своите усилия към президентските избори догодина, като е необходимо издигане на единен кандидат в рамките на Блока. Той допълни, че предлагат в Блока да започне обсъждане на механизми за избиране и издигане на този общ кандидат. От СДС предлагат общият кандидат да бъде избран чрез вътрешни избори, в които да участват симпатизантите на РБ.

Меглена Кунева от своя страна също оцени положително представянето на РБ, като изтъкна, че новите кметове на Плевен – Георг Спартански и на Добрич – Йордан Йорданов, са представители на нейната партия – Движение България на Гражданите.

Лидерът на ДСБ Радан Кънев заяви, че местните избори са утвърдили РБ като една от водещите формации в страната. Изборите според него са потвърдили стабилността на управляващото мнозинство, тъй като заедно с ГЕРБ са спечелили убедително изборите. По отношение на президентските избори Радан Кънев защити малко по-различна позиция от тази на своя колега Лукарски. Кънев е на мнение, че трябва да бъдат организирани вътрешни избори в рамките на дясното политическо пространство, в които да участва и ГЕРБ. По този начин, според лидера на ДСБ, дес-

ните сили могат да спечелят президентските избори догодина още на първи тур – без подкрепата на ДПС.

В средата на ноември групата на Реформаторския блок в Столичния общински съвет излезе в опозиция, като ще дава подкрепата си само за добри предложения за града. Съветниците от Блока се отказаха от всички 10 зам.-председателски места на комисии, след като изразиха несъгласие с решението на ГЕРБ да оглави всички 13 комисии, като в 6 от тях ще има абсолютно мнозинство. Причината за несъгласието на 11-те съветници на Блока е, че групата на ГЕРБ няма абсолютно мнозинство в общинския съвет.

И през това тримесечие за реформаторите приоритетна остава реформата в съдебната система, като се очаква съвсем скоро промените в конституцията да бъдат гласувани на второ четене.

2.1.3. Патриотичен фронт

На местните избори двете основни партии в Патриотичен фронт – НФСБ и ВМРО се явиха отделно. Това предопредели по-ниския резултат за Патриотичния фронт в сравнение с резултата, който формациите постигнаха заедно на парламентарните избори миналата година.

Това което направи впечатление, е че ако допреди година НФСБ бе водещата партия в Патриотичен фронт, то на тези избори ВМРО постигна по-добри резултати от своите партньори. ВМРО спечели кметски места в някои по-малки общини в страната като Елин Пелин например. В София ВМРО ще има 3 общински съветници, във Велико Търново – 2, в Русе – 6 съветници. Кандидатът за кмет на Русе издигнат от ВМРО остана втори и малко не му до-

стигнаха да отиде на балотаж.

Кандидатът на „патриотите“ за кмет на Пловдив Славчо Атанасов достигна до балотаж, където загуби от досегашния кмет на града Иван Тотев от ГЕРБ с 1 400 гласа. Атанасов заяви, че ще поиска касиране на изборите, заради многобройни поправяни протоколи.

Лидерът на ВМРО Красимир Каракачанов призова НФСБ да не се разделят повече на предстоящи избори. Каракачанов посочи, че резултатите от изборите на ВМРО са добри на много места в страната, но надписа „Съединението прави силата“ на сградата на парламента трябва да бъде разбран и от патриотичните сили в България. По думите му, ако двете формации се бяха явили заедно на изборите в София, Враца, Велико Търново, Русе по всяка вероятност в тези градове кандидатите за кмет на Патриотични фронт щяха да достигнат до балотаж срещу представителите на ГЕРБ.

Валери Симеонов призна, че партията е регистрирала спад в резултатите в сравнение с предходните парламентарни избори. Той отчете, че НФСБ ще има 46 самостоятелно избрани общински съветници и 16 общински съветници, които са избрани с коалиции.

2.1.4. АБВ

На пресконференция след местните избори лидерът на АБВ Георги Първанов заяви, че АБВ се е превърнала в незаобиколим фактор в българската политика. Той определи местните избори като голямо изпитание за АБВ. Причините за това са, че АБВ е млада формация, която още изгражда своите местни структури и трябва да се утвърждава в движение.

По отношение на диалога в лявото политическото пространство, Първа-

нов заяви, че АБВ винаги е отворена за разговори за сътрудничество с други леви формации. Според Първанов причината за разделението на левицата е вътрешна и се дължи в липсата на дълбока и перспективна промяна. Той е на мнение, че промяната на левицата е неизбежна, в противен случай тя е обречена на поражения.

Първанов поздрави ГЕРБ за успеха на изборите. По думите му доминацията на ГЕРБ в местната власт е „очевидна и това не е резултат само от добра кампания, но и от доброто управление на общините“.

Председателят на предизборния щаб на АБВ Румен Петков обяви, че повече от 150 общински съветници са избрани от листите на АБВ или подкрепени от партията. Избраните кметове на населени места, издигнати от АБВ са над 65.

Подкрепеният от АБВ кандидат-кмет на София Георги Кадиев остана четвърти – с около 6% от гласовете, а водената от АБВ листа за общински съветници ще има 3 представители в Столичния общински съвет.

2.2. Тенденции в парламентарната опозиция

2.2.1. БСП-лява България

Местните избори показаха, че кризата в БСП продължава с пълна сила. За първи път след промените през 1989 година партията не успя да спечели кметско място в нито един областен град. Партията отстъпи и в градове, които в миналото се смятаха за нейни бастиони като Видин, Враца, Шумен, Ловеч. В големите градове на страната – София, Пловдив и Варна кандидатите на партията дори не бяха основни конкуренти на победилите. В София Михаил Мирчев се нареди

с трети резултат, като за него гласуваха 8,4%. В Пловдив бизнесменът Георги Гергов остана едва пети. А във Варна подкрепяната от БСП Анелия Клисарова, бивш министър на образованието в кабинета на Пламен Орешарски, остана трета с малко над 7%.

БСП загуби и редица по-малки общини, в които в миналото доминираше. Утешение за партията е, че запази позицията си на втора политическа сила в страната и очакванията на някои анализатори преди изборите, че ще бъде изпреварена от ДПС, не се сбъднаха. Въпреки това, БСП е вече много близо до третите - ДПС. Това за пореден път показва, че партията се намира в сериозна криза – организационна, комуникационна, кадрова, идейна.

В партията се появиха искания за извънреден конгрес в началото на 2016 г., като за това се обявиха местните структури в Пловдив и Варна. Според устава на БСП нов конгрес с избор на председател на партията трябва да се проведе през май 2016 г.

На пресконференцията след втория тур на кметските избори лидерът на БСП Миков окачестви загубата като „тежка“, което обаче „не кореспондира с внушенията за заличаване на БСП от политическата карта“. Миков изброи редица причини за загубата - от вътрешно-организационни до обвинения към ГЕРБ в политически предизборен натиск над избирателите, „изнудване и използване на цялата държавна машина“ от тяхна страна.

След изборите БСП проведе партиен пленум, съпътстван от остри и критични изказвания към ръководството на партията. Бившият министър на отбраната в кабинета на Орешарски Ангел Найденов очерта няколко основни при-

чини за кризата в партията. По думите му БСП поддържа „неефективна и остаряла структура“ и се намира в идейна безпътица. Според Найденов опитът на ръководството за ляв завой е довел по „пълнен регрес“ и дори „рекомунизация“, а „кресливата прокремълска политика“ е наредила БСП в един коридор с Атака. Бившият министър упрекна ръководството, че не предлага атрактивни политики, чрез които да привлече младите и активни граждани, а това води до тежък кадрови дефицит в партията.

Остри думи срещу ръководството отправиха повечето от членовете на Националния съвет на партията. Румен Овчаров също отправи упреци за „левия завой“ в партията, който по думите му, се изродил в ляво сектантство с наказания и изключване на всички другомислещи. Кирил Добрев заяви, че лидерът на партията няма достатъчно потенциал за да я ръководи ефективно.

На пленума оставки като членове на Изпълнителното бюро подадоха - зам.-председателят на БСП Драгомир Стойнев, шефът на столичната организация на партията Калоян Паргов и евродепутатата Илиана Йотова. В началото на заседанието Миков отказал да внесе за гласуване декларираната от членовете на Изпълнителното бюро оставка. Той обяснил, че не приема оставките, защото има и друг начин да се носи отговорност в този момент, и напомнил, че предстои конгрес идващата пролет. Независимо от това се стигна до гласуване като три гласа не достигнаха за оставка на Изпълнителното бюро на БСП. „За“ колективна оставка на ръководството на БСП са гласували 42-ма членове на Националния съвет, а 44-ма са били „против“.

След пленума Михаил Миков заяви,

че оставката е личен акт и че опита за дестабилизация на партийното ръководство не се е състоял. Лидерът на БСП не се съгласи с нападките и изрази мнение, че той е получил доверие от конгреса на партията пред две години и само конгресът е този, който може да го смени.

2.2.2. ДПС

Очакванията на ДПС, на тези местни избори да разшири географски електоралното си влияние, не се сбъднаха. За ДПС изборите бяха важни, тъй като основната цел на партията бе да докаже, че тя има значително по-голяма политическа, а и електорална тежест, в сравнение с формации като Реформаторски блок и Патриотичен фронт. Според изразени позиции на ДПС отпреди изборите, това би доказало, че настоящата управленска формула няма нужната електорална легитимност. Резултатите от изборите опровергаха това.

ДПС не успя да направи пробив в големите градове на страната. Очакването, партията да има общински съветник в София, не се оправда.

Движението изгуби изборите за кмет в Кубрат и Исперих – две общини, които бяха приемани за бастиони на движението. В Исперих до голяма степен загубата на ДПС се дължи на факта, че изключеният от партията депутат Гюнай Хюсмен - крупен предприемач в този район, даде своята подкрепа за бившия зам.-кмет на Исперих – Бейсим Руфат, издигнат от малко известната партия „Обединена България“

Изборните резултати показаха, че ДПС губи подкрепа в 9 общини в Североизточна България като Дулово, Исперих, Омуртаг, Кубрат, Разград, Тутракан, Силистра, Никола Козлево, Самуил. В

Гърмен, където бяха и протестите срещу ромите отпреди няколко месеца, Ахмед Башев от ДПС загуби от настоящия кмет Минка Капитанова.

ДПС спечели кметските избори в Кърджали още на първи тур и това е единственият областен център, където движението ще има кмет.

На пресконференцията след местните избори Лютви Местан заяви, че вотът е задал нови политически реалности. Местан повтори тезата си от последните месеци, че сегашната „властова формула е порочна, не съответства на европейската и евроатлантическата ориентация и има тежко изкривяване“. По думите му в страната „има необходимост от нова формула на властта, европейска по своята същност“. Лидерът на ДПС посочи, че „има разминаване между властови статут и вот, получен на местните избори“.

Местан отхвърли съмненията, че критиката му към управляващото мнозинство се дължат на желанието му ДПС да бъде част от изпълнителната власт и допълни, че диалогът на неговата партия с ГЕРБ ще се разполага и занапред по оста власт-опозиция.

Местан окачестви резултатът на ДПС, като „добра новина за българската политика“. Според него „моделът, който застъпва ДПС - на съвместяването на етнорелигиозните различия, който предпазва България от заразата на радикализми, е ценен за страната ни. Той стои над политическите ни различия, ако имаме достатъчно политическа зрялост и култура да проумеем това“.

Резултатите от проведения референдум показаха, че в районите, в които ДПС има електорален превес, избирателната активност е в пъти по-ниска от тази на национално ниво – в рамките на

10-15%. В Турция, където българските изселници традиционно гласуват на национални избори масово за ДПС, този път не отидоха до урните. Това показва, че на практика за ДПС въвеждането на електронно дистанционно гласуване не е приоритет, въпреки че много български граждани от турски произход живеят зад граница.

2.2.3. БДЦ

Български демократичен център /БДЦ/ запази парламентарната си група, но отдавна не е единен субект. На местните избори се явиха поне три формации, всяка от които следва различни интереси. Групата депутати около Светлин Танчев и Румен Йончев, към който влиза и зам.-председателят на Народното събрание Явор Хайтов за първи път на избори се яви като коалиция „Народен съюз“. Светлин Танчев заяви, че коалиция „Народен съюз“ е получила около 100 000 гласа, което я прави „изненадата на местните избори“. По думите му новата формация не разполага с държавни субсидии, но е постигнала резултат на местните избори, който „доближава и дори надвишава резултатите на останалите малки партии в парламента“. Според Танчев резултатът на „Народен съюз“ е около 3 %, което в абсолютни стойности е около 80 000 гласа само от самостоятелното явяване и още 20 000 гласа от участие в изборите с други формации. Тези данни доближават коалицията до първоначалната заявка и стратегическа цел, която си бе поставила за изборите. По думите на Танчев, „Народен съюз“ ще има около 150 общински съветника в цялата страна.

Вторият субект, част от парламентарната група на БДЦ, е преименувана на Български демократичен център

партия „Лидер“, която гравитира около бизнесмена Христо Ковачки. След местните избори председателят на БДЦ д-р Красимира Ковачка също се похвали с добри резултати, подобно на колегите си от Народен съюз. Тя заяви, че БДЦ е спечелил около 70 000 гласа, отчитайки вота даден за самостоятелните листи на партията. БДЦ ще има кмет в две по-малки общини – Бобов дол и Гълъбово. В Бобов дол, традиционно през изминалите години най-много гласове на избори получава формацията на Христо Ковачки, тъй като мината, която дава основен поминък в общината, е негова собственост. Красимира Ковачка отчете още 47 кметове на населени места и 120 общински съветници в цялата страна – при самостоятелни участия на формацията.

Партията България без цензура на евродепутата Николай Барекков очаквано получи изключително слаби резултати. Жената до Барекков - Мария Календерска, която бе кандидат за кмет на столицата получи 0,5% от гласовете, равняващо се на едва 2000 гласа. В родния град на Барекков, Пловдив, кандидатът за кмет на града от България без цензура получи едва 500 гласа.

2.2.4. Атака

През това тримесечие Атака се запомни главно с поредния скандал с нейния лидер. По време на предизборната кампания Волен Сидеров влизаше в пререкания със студенти от театралната академия в София. Лидерът на Атака и негови съпартийци на два пъти нахълтваха в сградата на академията и видяха скандали на студентите.

Всичко започна след като Сидеров вдигна скандал пред магазин за алкохол и цигари пред НАТФИЗ. Той отправи

обвинения към собствениците на магазина, че продават цигари без бандерол и наркотици. Стигна се до пререкания между Сидеров, Десислав Чуколов и случайни минувачи и до пристигане на полиция. Извършената проверка не доказа обвиненията на Сидеров към собствениците на магазина.

Кулминацията на тези прояви бе в нощта на изборите. Докато социологическите агенции обявяваха данни от екзит-пола, след приключване на изборния ден, Волен Сидеров за пореден път нахлу в НАТФИЗ. В резултат на това пред сградата на академията се събраха множество граждани, десетки полиции и жандармерия, начело с главния секретар на МВР и министъра на вътрешните работи Румяна Бъчварова. Няколко телевизии предаваха директно събитията пред НАТФИЗ. Полицаи изведоха Сидеров от сградата, но навън мъж от събралото се множество му нанесе юмручен удар в лицето. Мъжът бе задържан, а Сидеров - откаран в полицейското управление да даде показания.

Главният прокурор Сотир Цацаров поиска от Народното събрание да бъде свален имунитета на Волен Сидеров и на депутатата Десислав Чуколов и разрешение за тяхното задържане под стража. Мотивите са, че двамата са извършили хулигански прояви с висока степен на цинизъм.

Волен Сидеров заяви, че срещу него се извършва политическа репресия от страна на главния прокурор и премиера Бойко Борисов. Целта на двамата, според Сидеров, е той да бъде изваден от политиката. Лидерът на Атака обяви, че той е останал единствена алтернатива на статуквото, затова и управляващите са насочили цялата държавна машина срещу него и

партията му. Той изрази недоумение, че човека, нанесъл му удар в лицето, вместо да бъде задържан под стража за нанасяна на средна телесна повреда, „дефилира“ из телевизионните предавания. В действителност нападателят на Сидеров бе поканен в сутрешния блок на една от националните телевизии да разкаже за нападението.

Народното събрание свали имунитетите на Волен Сидеров и Десислав Чуколов. На 17 ноември двамата бяха задържани под стража с прокурорско нареждане. Двамата бяха конвоирани до следствения арест, което бе съпътствано от организиран протест на симпатизанти на Атака. Волен Сидеров обяви гладна стачка и окачестви ареста като политически. Според адвоката на Сидеров Явор Нотев, зам.-председател на Народното събрание, задържането е незаконно, защото в обвинението се съдържат повече деяния, отколкото са били посочени в искането за сваляне на имунитета му. Сидеров и Чуколов престояха в ареста само няколко часа, като съдът освободи двамата след обжалване от страна на техните адвокати.

Тези събития изместиха фокуса на внимание от резултатите на Атака на местните избори. Като цяло партията загуби близо една трета от избирателите си, в сравнение с изборите миналата година. За Атака гласуваха около 100 000 избиратели, което показва, че партията е загубила част своя електорален потенциал. Атака ще има общински съветници в някои областни градове на страната. В София, Ямбол, Пазарджик, Габрово – по двама общински съветници, в Перник, Стара Загора, Плевен – по един общински съветник.

3. Основни изводи и прогнози

1. Местните избори затвърдиха доминацията на ГЕРБ и показаха стабилността на управлението. Заявките на опозицията и най-вече на ДПС, че изборите ще покажат необходимостта от промяна на управленската формула, не се оправдаха. Въпреки това основното предизвикателство пред правителството остава - дали ще съумее да реализира реформите, които е обещало на избирателите. Полицейските протести и отстъплението на кабинета по отношение на готвените промени в сектора, показаха, че управляващите лесно се поддават на социален натиск, а това може да блокира реформите и в други области.

2. ГЕРБ е големият победител в изборите. Партията утвърди своята водеща роля не само на национално, но и на регионално ниво. Засилването на присъствието на ГЕРБ в местната власт още повече консолидира вътрешно партията. Следващите избори, които ще бъдат приоритетни за ГЕРБ, са президентските избори през следващата година. На този етап от партията не са отговорили ясно на въпроса кой ще бъде техният кандидат и каква линия за участие ще предприемат.

3. Реформаторският блок се представи добре на тези избори, въпреки вътрешните противоречия между отделните партии в коалицията. Те спечелиха кметските избори в Плевен и Добрич, което може да се отчете като изненада. В Монтана и Кюстендил подкрепиха особено популярните досегашни кметове и успехът тук бе очакван. Тези резултати показаха, че РБ може да бъде устойчив съюз, който да партнира на ГЕРБ в управлението. По-осезаемо разширяване на електоралното влия-

ние при реформаторите на този етап не се наблюдава, но една от причините за това е силната доминация на ГЕРБ в дясното пространство.

4. Патриотичен фронт отидоха разединени на тези местни избори. Двете основни партии в коалицията – НФСБ на Валери Симеонов и ВМРО на Красимир Каракачанов се явиха самостоятелно на повечето места в страната. Това е една от причините за по-слабите резултати в сравнение с изборите миналата година. Засега не стои въпросът за бъдещето на коалицията и нейното единство в парламента, но напрежението между двамата лидери е повече от очевидно.

5. АБВ не постигна разширяване на присъствието си в лявото пространство, каквито амбиции бяха заявени преди изборите. Отношенията с БСП остават хладни и много трудно би се стигнало до промяна – поне на този етап и особено с настоящите ръководства на двете партии. За БСП АБВ са „отцепници“, които участват в дясно управление. Много трудно е да се прогнозира дали приближаващите президентски избори могат да доведат до положителна промяна в отношенията между двете формации.

6. БСП загуби тежко и тези избори. Пред партията стоят множество предизвикателства във вътрешен план, като все още не могат да се забележат реални стъпки и идеи за излизане от дълбоката криза, в която социалистите се намират. Конгресът на партията, който ще се проведе през следващата година, по всичко личи, че ще бъде ключов за нейното бъдеще. На него най-вероятно отново ще има лидерски сблъсък, тъй като негативните настроения срещу настоящия председател Михаил Миков все повече се засилват.

7. ДПС не постигна целите, които от

партията си бяха поставили преди изборите – да разширят присъствието си в местната власт. Нещо повече, партията загуби в определени общини в Североизточна България, които считаше за свои крепости. От ДПС се надяваха тези избори да доведат до промяна на управленската формула, което минаваше през превръщането им във втора политическа сила, изпреварвайки БСП и постигането на слаби резултати за реформаторите. И едното и другото не се случи.

8. БДЦ съществува само като парламентарна група. На изборите групата около Светлин Танчев, Явор Хайтов и Румен Йончев се яви като нов политически субект по името „Народен съюз“. От своя страна преименуваната

партия *Лидер*, близка до бизнесмена Христо Ковачки, участва с новото си наименование *Български демократичен център*. Резултатите на двете формации обаче са твърде слаби и едва ли в бъдеще биха постигнали успех на парламентарни избори.

9. Атака и Волен Сидеров се забъркаха в поредния скандал. Това вече се превръща в нещо обичайно за него и партията, която ръководи. Скандалът в театралната академия и последвалия арест изместиха вниманието от партията и резултатите, които постигна на изборите, които бяха далеч по-слаби от парламентарните избори през миналата година.

Предаден на 21 ноември 2015 г.

За редактора:

Професор, доктор на философските науки, Георги Карасимеонов е преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, директор е на Института за политически и правни изследвания. От 1991 до 1998 г. е председател на Българската асоциация за политически науки. Контакт: ipls@dir.bg

Издател

Фондация Фридрих Еберт
Бюро България
ул. Княз Борис I 97
1000 София, България
Отговорен редактор:
Регине Шуберт, директор

Заявки

e-mail: office@fes.bg

Използването с търговска цел на всички издадени от Фондация Фридрих Еберт (ФФЕ) публикации не е позволено без писменото съгласие на ФФЕ.

Всички текстове са достъпни онлайн

www.fes.bg

Мненията, изразени в тази публикация, принадлежат на автора/авторите и не отразяват непременно позицията на Фондация Фридрих Еберт.